

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

„NEM AZ A FONTOS AMI VAN, HANEM AMI LÁTSZIK?!”**- avagy a sajtó és az igazságszolgáltatás kapcsolatáról****1. Bevezető gondolatok.**

A bíróság és a média jelenlegi viszonyára már a címből következtetni lehet. A téma aktualitását a közelmúltban megjelent számos cikk, illetve tanulmány is jelzi, górcső alá véve az igazságszolgáltatás működését és az ítélkezési gyakorlat anomáliáit. A sajtóorgánumokkal szemben reális igényként támasztható követelmények - kiegyensúlyozott tájékoztatás, a bírói munka objektív megjelenítése - azonban egyre kevésbé érvényesülnek.

2. A magyar szabályozás.

A bírói hatalom működésének nyilvánossá tétele két szempontból rendkívül nagy horderejű; egyrészt lehetővé teszi a társadalom tájékoztatását, másrészt megalapozza a szakmai kontrollt. A jogbiztonság jogállami érve megköveteli a bírói gyakorlat megismerhetővé tételét, hiszen a jog tényleges tartalma nem érthető meg a bírói gyakorlat ismerete nélkül. Hasonlóan erős argumentum a kiszámíthatóság biztosításának szükséglete és az államélet átláthatóságának érve. Mindezt alátámasztja az 58/1996. (XI.14.) AB határozat, mely kimondja, hogy a nyilvánosság mindennekelőtt az igazságszolgáltatás működésének ellenőrzését hivatott biztosítani a társadalom részéről. A büntető felelősségre vonás nyilvánossága az egyik útja annak, hogy a büntetőjog parancsai és tilalmai eljussanak a közösség tagjaihoz.

Magyarország Alaptörvényének IX. cikke alapjogként deklarálja a véleménynyilvánítás, és a sajtó szabadságát. Ezen alapjogok fogalmazódnak meg a büntető eljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Be.) 239. § (2) bekezdésében, amelynek értelmében a bíróság a tárgyaláson hozott határozat rendelkező részét teljes terjedelmében, indokolását pedig a (3) bekezdésben foglalt korlátozással akkor is nyilvánosan hirdeti ki, ha a tárgyalásról a nyilvánosságot kizárta, valamint a Be. 74/A. § (2) bekezdése kimondja, hogy a bíróság nyilvános tárgyalásáról a sajtó jogosult tájékoztatást adni. A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 5. § (1) és (3) bekezdése akként rendelkezik, hogy a bíróság - ha törvény eltérően nem

rendelkezik - a felek közötti jogvitát nyilvános tárgyaláson bírálja el, és a tárgyalás során hozott határozatát nyilvánosan hirdeti ki, a 134/A. § (1) bekezdése alapján a nyilvános tárgyaláson - a bíróság által meghatározott módon - időbeli korlátozás nélkül készíthető kép-, illetve hangfelvétel.

A bírósági tárgyalás nyilvánossága a demokratikus társadalom egyik alapvető eljárási garanciája. A büntetőeljárásról-, a polgári perrendtartásról szóló törvény, valamint a nemzetközi jog taxatívén meghatározott esetekben kivételt engednek e főszabály alól. Nagyon fontos azonban, hogy e kivételek csak az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikkének 1. bekezdésében foglaltakkal összhangban érvényesüljenek. A nyilvános eljárás elvének megfelelően az állampolgárok és az újságírók jelen lehetnek a bírósági tárgyaláson, azonban a modern audiovizuális berendezések révén a nyilvános tárgyalás fogalma teljesen átalakult. A technika elősegítheti a bírósági eljárás jobb megismerését és az igazságszolgáltatási rendszerről alkotott kép kedvezőbb alakulását, ám fennáll annak a veszélye, hogy a TV kamerák zavarják az eljárás menetét, és befolyásolják a tárgyalás résztvevőinek viselkedését.¹ (Nem kell messzire menni, korábban a Fővárosi Bíróságon két tárgyalóban kamerákat szereltek fel annak érdekében, hogy az Elnök Úr a tárgyalás menetét követhesse. Bár a kamerák sohasem voltak beüzemelve, pusztán jelenlétük azonban zavarta az eljárás résztvevőit.)

A Be. 237. § (1) és (2) bekezdése kimondja, hogy a bíróság tárgyalása nyilvános. A tanács elnöke a tárgyalás szabályszerű lefolytatása, méltóságának és biztonságának megőrzése érdekében, helyszűke esetén meghatározhatja a hallgatóság létszámát. A tárgyaláson hallgatóként a tizennegyedik életévét be nem töltött személy nem vehet részt, a tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt a tanács elnöke a hallgatóság köréből kizárhatja. A bírósági tárgyaláson hallgatóként következésképpen jelen lehet az a személy, aki 14. életévét betöltötte. A tárgyalások nagy többségén azonban személyes és különleges adatok hangzanak el, amelyeket természetesen a jelen lévő hallgatóság is meghallgathat. Ezért alakulhatott ki az az ellentmondásos helyzet, hogy míg az ítéletet a bírósági tárgyaláson meg lehet hallgatni, az írásba foglalt ítélet azonban csak az eljárásban résztvevők szűk köre által megismerhető. E visszás helyzetben jelentős változás következett be 2009. január napjától, amikortól a bírósági ítéletek nagy része anonimizált formában az állampolgárok számára is megismerhető.

A fentiekből megállapítható, hogy a tárgyalás nyilvánossága és a nyilvános tárgyaláson jelen lévő sajtó

¹ Birák Lapja, XVI. évf. 2006. 1. sz. 38. o.

jogai elkülönülnek egymástól. Ez utóbbi körbe tartozik a Be. 74/B. § (1) bekezdésének első fordulata, mely szerint a bírósági tárgyalásról a nyilvánosság tájékoztatása érdekében hang- vagy képfelvételt a tanács elnöke engedélyével, a bírósági tárgyaláson jelenlévő személyről - a bíróság tagjain, a jegyzőkönyvvezetőről, az ügyészen és a védőn kívül - csak az érintett hozzájárulásával szabad készíteni. A nyilvánosság elve azonban nem érvényesülhet az igazságszolgáltatás rovására, a bíróság és az ítélezés méltósága nem szenvedhet csorbát.

3. A sajtó, mint „szükséges” eljárási alany.

Az elmúlt 50 évben a média soha nem látott technikai fejlődésen ment keresztül. Napjainkban már oly mértékű befolyással bír az emberek mindennapi életére, hogy lassan a média szabja ki a büntetést. Ugyanakkor a sajtó szabadságáról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény 10. §-ának második fordulata rögzíti a sajtó egészének feladatát, mely nem más, mint a „hiteles, pontos és gyors tájékoztatás”. Az igazságszolgáltatás és a média között azonban eltérő érdekek állnak fenn, ennek egyik sajátossága a média részéről a torzított tükrözés.

A hírgyártás kapcsolatrendszere az alábbiakban vázolható fel:

IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS

MÉDIA

PUBLIKUM

hírforrás(szereplő)

az információ közvetítője

fogyasztó

IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS <i>érdeke</i>	<i>köztük lévő viszony</i>	MÉDIA <i>érdeke</i>
	EGYMÁSRSAUTALTSÁG	
	ÉRDEKELTSÉG	
PONTOSSÁG		GYORSASÁG
HITELESSÉG		SZENZÁCIÓ

2

Mindezekből az a következtetés szűrhető le, hogy a média központi szerepet játszik a nyilvánosság tájékoztatáshoz való jogának biztosításában, az Emberi Jogok Európai Bíróságának szavaival élve a demokrácia őrszeme, időnként azonban megsérti az emberek magánszféráját, hírnevét, és az ártatlanság vélelmének elvét. A szenzációéhség és a médián belüli kereskedelmi verseny sokszor túlzást és tévedést szül. Büntetőügyekben a vádlottról a média nem egyszer már ítélethozatal előtt bűnősként beszél, ezzel helyrehozhatatlan csorbát ejtve az ártatlanság vélelmének elvén, különösen egy későbbi felmentés esetén.³

Megfigyelhetjük, hogy napjainkban a média funkciója alapvetően megváltozott: megszűnik figyelő pozícióban lenni, a szereplők megpróbálnak megfelelni a médiának. Alapvető hibaként értékelhető, ha valaki kimarad ebből a folyamatból.

A fentiekből levezethető hogyan változott meg és alakult át a **bűnügyi tájékoztatás**. Ha egy bulvár lapot a kezünkbe veszünk, már a címlapról megállapíthatjuk a bűnügyi tájékoztatás **elsődleges funkcióját**, a **szórakoztatást**. Minél nagyobb szenzációt kelt a hír, annál több az eladott példányszám. A médiának ez az elsődleges és legfontosabb érdeke, ebből következik, hogy „a bűn eladja a lapot”. Ugyanakkor a sajtó maga is számtalan helyzetben válik a bírósági eljárás alanyává: polgári ügyekben, elsősorban sajtóhelyreigazítási eljárások során és a személyhez fűződő jogok megsértése kapcsán, büntető ügyekben pedig az ellenük indított rágalmozási, becsületsértési ügyekben szerepelnek peres félként.

Véleményem szerint ezen fontos és alapvető probléma kiküszöbölésére megoldásul szolgálhat a polgári bírói gyakorlat alapvető szemléletváltása. Jelenleg a bulvársajtó vállalja a torzítás fejében kiszabott egy- vagy kétmillió forintos sajtóbírságot, mert ez az összeg jelentéktelen az adott lap eladásából származó bevételhez képest. A kellő visszatartó erővel bíró - esetleg a lap tőkéjét alapjaiban megrengető összegű - bírság kiszabása esetén azonban a torzítás a lap számára már nyilvánvalóan nem lenne kifizetődő.

A bűnügyi tájékoztatás **második funkciója** maga a **tájékoztatás**. A média információt közvetít arról, hogy mi történik a világban. Ez lenne a média alapvető feladata! E funkció megfelelő működése emeli a médiát a mindennapi életünkben a negyedik hatalmi ággá. Ezen állítás igazságtartalma aligha vitatható, bár egyes

3 Birák Lapja, XVI. évf. 2006. 1. sz. 39. o.

sajtóorgánokban - sajnálatos módon - egyre kevésbé érvényesül. **Harmadik funkcióként** lép fel az **integráció**, mely fogalom alapvető tartalma az, hogy a világban történekekről mindenkinek látni és tudni kell, ennél fogva a média-esemény szükségszerűen eredményezi (eredményezheti) a közösség integrálását. **Negyedik funkció a kultiváció**, azaz a média a társadalomra gyakorolt azon hatása, hogy „megmondja a frankót”, - beleértve azt is milyen a való világ.

A média és a bűnözés kapcsolatában három fajta megközelítést különböztethetünk meg: az első - az ún. konzervatív, amely kimondja, hogy a média feladata a felforgatás és a rombolás, a második - az ún. liberális, miszerint a média nem más, mint társadalmi kontroll, - e két felfogás démonizálja a médiát. A harmadik megközelítés értelmében a média csupán „mentális rágógumi”, nincs mérhető hatása a bűnözésre.⁴

A bíróság és a média kapcsolatában jelenleg uralkodó európai modelleket a következőképpen vázolhatjuk fel:

A **francia-német modell** a legszigorúbb nyilatkozattételi szabályokat fogalmazza meg, míg a **belga-angol modellt** az információk szabályozott áramoltatása jellemzi. Ez utóbbinál kritériumként fogalmazódik meg a sajtókészség és az igazságszolgáltatás érdeke közötti egyensúly biztosítása, pl. a tájékoztatásra akkor kerülhet sor, ha a sajtó előzetes engedélyt kér a nyomozási bírótól. Az **olasz modellre** a teljes szabadság jellemző, az információk szabályozottan áramolhatnak, előtérbe helyezi a büntetőeljárásban résztvevők emberi jogainak biztosítását. Az olasz modell arra az álláspontra helyezkedik, hogy a harmonikus kapcsolat csak akként biztosítható, ha a sajtónak nem kell illegális információkra hivatkoznia.

A **magyar modell** rögzíti a tájékoztatás megengedett és kötelező tartalmi elemeit, valamint azt is, hogy az egyes szerveknél ki jogosult nyilatkozattételre.⁵ A részletes szabályokat a 26/2003 (VI.26) IM-BM együttes rendelet tartalmazza, rögzítve a nyomozó hatóságok, az ügyészségek, a bíróságok, a közjegyzők, a bírósági végrehajtók és a büntetés-végrehajtási intézetek által intézett ügyekre vonatkozó tájékoztatás alapvető rendelkezéseit.

⁴ dr. Virág György az Országos Kriminológiai Intézet igazgatójának álláspontja

⁵ dr. Gyurkó Szilvia az Országos Kriminológiai Intézet segédmunkatársának álláspontja

4. Nyilatkozzon a bíró, vagy az ítélet beszéljen önmagáért?

„Aki védekezik, eleve vesztes.” Az igazságszolgáltatás gyakran kapja magát azon, hogy kommunikációja eseménykövető: csak fut az események után, és a tempót a bulvármédiát jól használó vádlottak és védők diktálják, akik rendszeresen nyilatkoznak, míg a rendőr, az ügyész, a bíró hallgat. A közvélemény - részint szubjektív, részint objektív (kellő jogismeret, érthető kommentár híján) okokból - sokszor nem érti a „furcsa”, vagy annak tűnő ítéleteket. A bíróságok kommunikációját hagyományosan a visszafogott magatartás, a nyilvánosság zajának kerülése jellemzi. A bíró nyilatkozhat a sajtónak olyan kérdésekben, amely nem egy konkrét ügyet, hanem saját személyét, vagy általános szakmai problémákat érint.

A bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 1997. évi LXVII. törvény 29. § (1) és (2) bekezdése értelmében a bíró az általa intézett ügyről a sajtó, a rádió és a televízió részére nem adhat tájékoztatást. A bíróság előtt folyamatban lévő vagy befejezett ügyről a sajtó, a rádió és a televízió részére a bíróság elnöke vagy az általa megbízott személy adhat tájékoztatást. A Magyar Bírói Egyesület kérdőíves felmérésének eredménye szerint a kérdőívet kitöltő bírák döntő többsége (85%) a hatályos szabályozás fenntartásával ért egyet.

Tapasztalati tény, ha egy bírót kerekasztal beszélgetésre hívnak azzal a szándékkal, mondja el véleményét egy adott témáról - a beszélgetés a sajtó tudatossága folytán olyan irányba terelődhet, hogy a bíró kényszerhelyzetbe kerül: saját ítéletéről kellene vitatkoznia nyilvánosan. Példaként szolgálhat az a konkrét eset, amikor egy - frekvenciált időpontban sugárzott - televíziós élő műsorba hívtak meg egy bírót azzal a kéréssel, fejtse ki véleményét a közlekedési balesetekről. A bíró a meghívást elfogadta, azonban az élő adás koncepcióját nem ismerte és csak a műsor résztvevőjeként szembesült a ténnyel: a közönség sorai között ott ülnek az általa elbírált ügy sértettjének hozzátartozói, akik az ítélettel elégedetlenek voltak, mert azt túl enyhének találták. Nem szorul részletesebb kommentálásra önmagában e szituáció! (a műsor résztvevőinek célzatos összeválogatása már önmagában kizárta a tárgyilagos, higgadt vita lehetőségét)

Amennyiben jogi lehetőség nyílna arra, hogy a bíró kommentálja a saját ítéletét a nyilvánosság előtt, esetleg túllépne annak keretein, abba a hibába esne, hogy a már meghozott és kihirdetett döntést kvázi

magyarázná, ez pedig beláthatatlan következményekkel járna. Az ítéletben foglaltakat nem lehet túllépni, ennél fogva nem is lehet többet elmondani arról, ami magában az indokolásban benne foglaltatik, következésképp teljesen felesleges, hogy a bíró a tárgyalás után, az ügyvédhez és a vádlotthoz hasonlóan nyilatkozzon az általa hozott döntésről. Közhelynek tűnik, de igaz az a mondás: ha magyarázatra szorul egy ítélet, akkor már baj van. Az ítélet az ügyfelekhez szól, elsősorban laikus emberekhez, ebből következően közérthetőnek kell lennie, és ha ennek a fontos követelménynek az ítélet megfelel, akkor nincs akadálya annak, hogy az interneten, - anonimizált formában - közzétételre kerüljön.

A megoldásként szolgálhatna egy profi sajtószóvivői rendszer kiépítése. Ennek egyik feltétele, hogy a sajtószóvivő - aki bírói gyakorlattal rendelkezik - a szóvivői szakma elsajátításához szükséges képzésben részesüljön, mindemellett fontos tényező az egyéni adottság, rátermettség, továbbá az is, hogy a szóvivő mögött egy szakértői team dolgozzon.

A tiltakozó 85% azon az állásponton van: nem azért nem szólal meg, mert „nem mer” a média elé állni, hanem azért, mert az ítéletben elmondta azt, amit az adott ügyről elmondhat. Az ügyekről való hitelesebb tájékoztatást elősegítené az újságírók iratbetekintési lehetőségének - pontosan körülírt - jogszabályi rögzítése, biztosítva a sajtó képviselője számára az alapos felkészülést. Ez a megoldás úgy valósulhatna meg, ha az egyszeri iratbetekintési jogot a megyei elnök engedélyezné, az engedélyező általi kioktatás után egy olyan tartalmú nyilatkozat aláírásával, melyben a sajtó képviselője elismeri, hogy az 1992. évi LXIII. törvényben rögzített jogaira felhívták a figyelmét. Így az újságíró a felelősség viselésének kockázata mellett tekinthetné meg az iratot. Ily módon lehetőség lenne az objektív, tárgyyszerű, hiteles tájékoztatásra, valamint az esetleges pontatlan, félreértésre alapot adó publicisztikák elkerülésére.

5. Záró gondolatok.

Miért tartozik jobban a nagyközönségre a törvényhozó hatalom működése, mint az igazságszolgáltatásé?

Felvetődhet elvi szinten az a lehetőség, hogy a parlamenti tudósítások mintájára a bíróság életébe a nyilvánosság akár a televízión keresztül is bepillanthasson. A fontosabb, a nagyközönség érdeklődését leginkább felkeltő ügyekben szükségesnek tartom, hogy a televízió az eljárás lényeges mozzanatait pl. a

vádismertetést, a vádlott, a tanúk vallomását, az ítélethirdetést a nagyközönség számára élő adásban közvetítse, miáltal kiküszöbölhető, vagy redukálható lehetne a sajtó esetleges torzító hatása.

A nyilvánosság a sajtó nélkül nem más, mint tárgyalótermi nyilvánosság, amelynek határt szabhat a terem befogadóképessége. Azonban a bíróságokon az érdeklődés még a legnagyobb büntetőperes esetében is korlátozott, hiszen a közönség napjainkban megszokta a hír házhoz vitelét. A nyilvánosság az eljárás fontos garanciális eleme, alapvető rögzítése annak, hogy a döntés nem zárt ajtók mögött született, ezért nem fordulhat elő, hogy bárki utóbb olyat állítson, ami a tárgyaláson nem hangzott el, vagy nem történt meg, mindemellett a bíróság számára is szigorú kontrollt jelent. A nyilvánosság önmagában nem elegendő az általános bűnmegelőzési célok eléréséhez, ehhez szükség van a médiára, hiszen általa válik ismertté az eljárás és a döntés a közönség számára.

Azonban nincs igény az egyoldalú, „útszéli” hangvételű megnyilatkozásokra. A sajtó munkatársai már a büntetőeljárások korai szakában olyan információkat igyekeznek megszerezni a nyomozó hatóságoktól, melyek utóbb megalapozatlannak bizonyulnak. Mítosz, hogy mindenki a bulvárra kíváncsi, hiszen a sietség megrendítheti a bűnüldöző szervek, ideértve az igazságszolgáltatás működésébe vetett bizalmat, mindemellett sérti a hiteles, pontos tájékoztatás követelményeit. A sajtó azonban nem hagyhatja figyelmen kívül, hogy a tájékoztatás nem sértheti az ártatlanság vélelmét és az állampolgárok személyhez fűződő jogait, továbbá nem tartalmazhat olyan megállapítást sem, mely a tárgyilagos döntést veszélyeztetné. A tényyszerű tájékoztatáshoz elengedhetetlen annak a közlése is, hogy az ismertetett ügy az eljárás milyen szakaszában van, valamint az információ milyen forrásból származik. Számtalan hír jelenik meg a lapokban egy-egy per megindításáról, vagy éppen a büntető eljárás korai stádiumát jelentő vádemelési szakról, ám a büntető, vagy a polgári per végső „produktumáról”, az esetleges felmentő ítéletről, vagy az érintett által nyert perről már hiába várunk tájékoztatást. Vajon a sajtó úgy gondolja, hogy ennek már nincs hírértéke, és ezért marad el a tájékoztatás? Egyre nagyobb szükségünk van a valós tényekre és nem az érzelmekre támaszkodó sajtóra.

Ehhez azonban az szükséges, hogy a bíróság a külső szemlélő számára is egyértelműen, világosan fogalmazza meg döntését. A közérthető, egyben a szabatos megfogalmazás alapvető követelmény azon

végső cél eléréséhez: mindenki azt érezhesse, hogy az ítélet racionális alapon, gondos megfontolás után született. Ha viszont e követelmény nem teljesül, akkor az „audiatur et altera pars” elve alapján álló szemlélő csalódik, mert nem talál ellenérveket a kritikák cáfolatára. Természetesen a jól megindokolt és megmagyarázott ítéleteknél is lehetnek kritikák - bizonyulnak is -, de akik hisznek abban, hogy a bírói munka megalapozott és valóban komoly felkészültséget igényel, azok meggyőző érveket kaphatnának álláspontjuk alátámasztására.

A bíróságok e jelenségre nem reagálhatnak oly módon, hogy megsértődnek és - szigorúan zárt tanácskozások keretében, maguk között - durcásan panaszkodnak az újságírókra, hogy azok mennyire nem értik a jogot. Ebben az országban van néhány millió ember, aki sem a jogi, sem az orvosi, sem egyéb szakmák nyelvét nem érti, de az igazságot szolgáltatóknak legalább azokban az ügyekben kellene a közérthetőségre törekedni, ahol borítékolható, hogy az ügy felkeltheti a nyilvánosság érdeklődését.

A bírósági döntésnek nem kell a közvélemény kedvét keresnie. A bíróság függetlenségének és pártatlanságának éppen az az egyik leglényegesebb eleme, hogy csak a törvénynek alárendelten jár el, és még a többség önkényét sem szolgálja. A döntések miértjének megmagyarázásával, a döntés okainak feltárásával, a döntéshez vezető érvek bemutatásával, az ítélkezés átláthatóságának megteremtésével a bíróságok igenis tartoznak a köznek.

Amennyiben ezen a területen kudarcot vallanak, többet veszítenek, mint a méltóságukat.⁶

⁶ MANCS 2005. június 30. „A bíróságok és a nyilvánosság”

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezető gondolatok.	1. o.
2. A magyar szabályozás.	1. o.
3. A sajtó, mint „szükséges” eljárási alany.	3. o.
4. A bíró szólaljon meg, vagy az ítélet beszéljen önmagáért?	5. o.
5. Záró gondolatok.	7. o.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- 1.) Magyarország Alaptörvénye
- 2.) A bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 1997. évi LXVII. tv.
- 3.) A sajtó szabadságáról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. tv.
- 4.) A sajtóról szóló 1986. évi II. tv.
- 5.) A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. tv.
- 6.) A polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi. IV. tv.
- 7.) A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. tv.
- 8.) A bűnügyi és igazságügyi tájékoztatásról szóló 10/1986. (IX.1.) IM-BM együttes rendelet
- 9.) Az OIT 1999. évi 7. számú szabályzata a bíróságok tájékoztatási tevékenységéről
- 10.) A büntetőeljárás nyomozási szakában a sajtónak adandó tájékoztatásról szóló 26/2003. (VI.26.)
BM-IM együttes rendelet
- 11.) A sajtó számára adható tájékoztatás rendjéről szóló 9/2005. (ÜK.5.) LÜ utasítás
- 12.) 58/1996 (XI.14.) AB hat.
- 13.) Dr. Katona Sándor: Megszólaljon a bíró?
- 14.) Dr. Katona Sándor: Még egyszer az igazságügyi kommunikációról
- 15.) Dr. Varga Zoltán: A kommunikáció és az igazságszolgáltatás
- 16.) Dr. Vaskuti András: Média és büntető igazságszolgáltatás bírói szemmel (előadás)
- 17.) Zádori Zsolt: Felhő-kakukkfészekben
- 18.) A Magyar Kriminológiai Társaság 2006. június 29-ei tudományos ülése című jegyzet, szerk. dr.
Kertes Anita és a szerző
- 19.) Bírák Lapja XV. évfolyam 2005. 2. szám „A bíróságok és a társadalom”
- 20.) Bírák Lapja XVI. évfolyam 2006. 1. szám 34. o.
- 21.) Élet ÉS Irodalom L. évfolyam 28. szám 2006. július 14.
- 22.) Élet ÉS Irodalom L. évfolyam 29. szám 2006. július 21.
- 23.) Mancs 2005. június 30. Hack Péter: A bíróságok és a nyilvánosság

- 24.) Népszava 2005. június 6. „Törvények és bírósági ítéletek az interneten”
- 25.) Népszava 2006. június 6. „Egyetértve vitatkozom”
- 26.) De Jure 2006. 6. szám Hack Péter: A jó szónoklat fél siker
- 27.) Pesti Ügyvéd 2005. 4. szám április „A jogi képviselők és a bíróság tekintélye”